

Riktlinjer

För hantering av hot, våld och otillbörlig påverkan mot förtroendevalda i Danderyds kommun

Diarienummer	Antagen	Beslutsinstans	Processägare	Styrdokumentsnummer
KS 2021/0415	2022-12-12 § 208	Kommunfullmäktige	Kommundirektör	DK 2022:48

Dokumentets syfte

Riktlinjerna syftar till

- att identifiera att det finns ett förbyggande och ett åtgärdande arbete för att minimera riskerna,
- att definiera begreppen hot, våld och otillbörlig påverkan,
- att definiera kommunens och den förtroendevaldas ansvar och vad partierna bör ta ställning till, samt
- att klargöra hanteringen vid polisanmälan som rör förtroendevalda.

Dokumentet gäller för

Dokumentet gäller för Danderyds kommun och dess förtroendevalda.

Innehållsförteckning

---

1. Inledning	3
1.2 Syfte och avgränsning	3
2. Det förebyggande och det åtgärdande arbetet	3
3. Definitioner	4
3.1 Hot	4
3.2 Våld	4
3.3 Otillbörlig påverkan	4
3.3.1 Stalkning	5
4. Ansvar	5
4.1 Kommunens ansvar	5
4.2 Kommunstyrelsens ansvar	5
4.3 Den förtroendevaldas ansvar	5
4.4 De politiska partiernas ansvar	5
5. Hantering vid polisanmälan	5

1. Inledning

Det är ett kommunalt allmänt intresse att förtroendevalda har goda förutsättningar och en trygg miljö att verka i för sitt kommunala uppdrag. Hot, våld och otillbörlig påverkan kan leda till en rad negativa konsekvenser för den förtroendevalda¹ i egen person, men även på ett kollektivt plan och för demokratin. Det finns en risk för att det demokratiska systemet urholkas om den förtroendevalda inte vågar stå för sin åsikt i en fråga (så kallad *självrensning*) eller att hot, våld och otillbörlig påverkan påverkar besluten som tas. Om viljan att bli och vara förtroendevald minskar får det också negativa konsekvenser för demokratin. Statistik visar att hot, trakasserier, våld, skadegörelse eller stöld mot förtroendevalda har ökat och att även förtroendevalda, som inte själva utsatts för dessa oönskade händelser, påverkas av dem.²

De förtroendevaldas säkerhet och trygghet är en angelägen fråga för kommunen och för demokratin. Samverkan mellan kommunen och partierna i denna fråga är väsentlig.

1.2 Syfte och avgränsning

Polismyndigheten har huvudansvaret för förtroendevaldas skydd och för den polisiära handläggningen av brott som riktat sig mot förtroendevalda. Dessa riktlinjer reglerar endast kommunens arbete i dessa frågor.³

Förtroendevalda omfattas vidare inte av arbetsmiljölagen (1977:1160). Vad som gäller för förtroendevalda regleras i dessa riktlinjer.

Riktlinjerna syftar till

- att identifiera att det finns ett förbyggande och ett åtgärdande arbete för att minimera riskerna,
- att definiera begreppen hot, våld och otillbörlig påverkan,
- att definiera kommunens och den förtroendevaldas ansvar och vad partierna bör ta ställning till, samt
- att klargöra hanteringen vid polisanmälan som rör förtroendevalda.

Om en av kommunens anställda utsätts för hot, våld och otillbörlig påverkan hanteras det enligt arbetsmiljölagen med tillhörande föreskrifter och samverkansavtal, och inte enligt dessa riktlinjer.

2. Det förebyggande och det åtgärdande arbetet

Kommunen identifierar att det finns ett förebyggande arbete och ett åtgärdande arbete för att minimera riskerna för hot, våld och otillbörlig påverkan mot förtroendevalda.

---

¹ Med förtroendevald avses här den definition som finns i 4 kap. 1-2 §§ kommunallagen (2017:725).

² Brottsförebyggande rådet, *Politikernas trygghetsundersökning 2021*, Förtroendevaldas utsatthet och oro för trakasserier, hot och våld 2020, Rapport 2021:13, s. 33, samt Sveriges Kommuner och Regioner, *Kvinnor och män i politiken*, Risker och konsekvenser av att bli utsatt för hot, hat och våld, mars 2022, s. 15-16.

³ Jfr. kommuner får inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten ska ha hand om, 2 kap. 2 § kommunallagen.

- **Det förebyggande arbetet** är det mest väsentliga för att förhindra att hot, våld och otillbörlig påverkan riktas mot en förtroendevald som utövar sitt kommunala uppdrag.

Det förebyggande arbetet utgör ett proaktivt säkerhetsarbete i kombination med ett systematiskt arbete för att skapa goda förutsättningar för den förtroendevalda att utöva sitt uppdrag för kommunen. Alla förtroendevalda ska få samma möjligheter att bevaka sin säkerhet och behandling på lika villkor i det förebyggande arbetet.

- **Det åtgärdande arbetet** rör hanteringen för det fall en förtroendevald utsatts för hot, våld eller otillbörlig påverkan i sitt kommunala uppdrag. Alla förtroendevalda ska få stöd och insatser på lika villkor utifrån den hotbild som råder, och i dialog med den förtroendevalda som utsatts.

3. Definitioner

Om en förtroendevald utsätts för hot, våld och otillbörlig påverkan när den utövar sitt kommunala uppdrag i fullmäktige, fullmäktigeberedning, styrelse, nämnd och utskott aktualiseras kommunens och kommunalstyrelsens ansvar, se avsnitt 4. Nedan definieras begreppen.

3.1 Hot

Hot innebär i dessa riktlinjer en handling som är ägnad att skapa rädsla för egen eller annans säkerhet, eller för skada på egen eller annans egendom. Vad som uppfattas som ett hot är subjektivt och kan variera mellan olika personer och händelser. Det är den som utsätts för handlingen som främst kan avgöra om handlingen utgör ett hot.

3.2 Våld

Våld innebär i dessa riktlinjer en fysisk handling mot en förtroendevald som medför fysisk skada eller smärta på den förtroendevalda.

3.3 Otillbörlig påverkan

Otillbörlig påverkan innebär att någon vidtar oönskade aktiviteter till exempel genom korrruption⁴, förtal⁵, utpressning⁶, skadegörelse⁷, stöld⁸, stalking (nedan), eller andra jämförbara aktiviteter, i syfte att påverka den förtroendevalda i dennes kommunala uppdrag i fullmäktige,

⁴ Korrruption definieras som att någon utnyttjar sin position för att uppnå en otillbörlig fördel för egen eller annans vinning, t.ex. givande och tagande av muta eller annan otillbörlig belöning, se vidare 10 kap. 5a-d §§ brottsbalken (1962:700).

⁵ Förtal innebär att någon utpekar annan såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller lämnar uppgift som är ägnad att utsätta personen för andras missaktning, se vidare 5 kap. 1 § brottsbalken.

⁶ Utpressning innebär att någon genom olaga tvång förmår någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den tvingade eller någon i vars ställe denne är, 9 kap. 4 § brottsbalken.

⁷ Skadegörelse innebär att någon förstör eller skadar egendom till men för någon annans rätt, se vidare 12 kap. 1-2 §§ brottsbalken.

⁸ Stöld innebär att någon olovligen tar vad annan tillhör med uppsåt att tillägna sig det, 8 kap. 1-2 §§ brottsbalken.

fullmäktigeberedning, styrelse, nämnd och utskott. Även kränkningar och angrepp mot förtroendevaldas närstående kan utgöra otillbörlig påverkan.

3.3.1 Stalkning

Stalkning innebär i dessa riktlinjer trakasserier, förföljelse, skuggning eller kartläggning av den förtroendevalda. Den förtroendevalda kan få ta emot ovälkomna telefonsamtal, besök, brev, e-post och andra typer av liknande händelser.

4. Ansvar

Danderyds kommun definierar kommunens och den förtroendevaldas ansvar samt vad partierna bör ta ställning till enligt följande

4.1 Kommunens ansvar

Danderyds kommun har ansvaret för de förtroendevaldas säkerhet i samband med att de utövar *sitt kommunala uppdrag* i fullmäktige, fullmäktigeberedning, styrelse, nämnd och utskott.

4.2 Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för Danderyds kommuns arbete mot våld, hot och otillbörlig påverkan mot förtroendevalda i samband med att de utövar sitt kommunala uppdrag i fullmäktige, fullmäktigeberedning, styrelse, nämnd och utskott. Se vidare under avsnitt 5. Kommunstyrelsen får besluta om delegation.

4.3 Den förtroendevaldas ansvar

Varje förtroendevald har ett eget ansvar för sin säkerhet. Detta innebär bland annat

- att följa regler och styrdokument, inbegripet att respektera innehållet i dessa riktlinjer,
- att värna sin egen säkerhet,
- att delta i säkerhetsutbildningar och
- att informera säkerhetschefen om inträffade händelser.

4.4 De politiska partiernas ansvar

De politiska partierna har att ta ställning till sitt ansvar för de förtroendevaldas säkerhet i samband med att de förtroendevalda utövar uppdrag för det egna partiet.

5. Hantering vid polisanmälan

Förtroendevalda måste ta hot, våld och otillbörlig påverkan på allvar och anmodas att göra en polisanmälan, genom kommunens eller egen försorg, om de utsatts för ett brott i sitt kommunala uppdrag i fullmäktige, fullmäktigeberedning, styrelse, nämnd och utskott. Den förtroendevalda kan kontakta säkerhetschefen för att få stöd och rådgivning. Säkerhetschefen ska omgående informeras om en polisanmälan gjorts.

Förtroendevalda har möjlighet att begära att ärendet blir åtkomstskyddat hos Polismyndigheten.

Nedan klargörs kommunens hantering vid polisanmälan som rör förtroendevalda.

1. Kommunstyrelsen ansvarar för hanteringen om en förtroendevald utsätts för brott i sitt kommunala uppdrag i fullmäktige, fullmäktigeberedning, styrelse, nämnd och utskott, och kommunen överväger att göra en polisanmälan. Kommunstyrelsen får besluta om delegation.
2. Kommunstyrelsen beslutar huruvida kommunen ska polisanmäla en förtroendevald i Danderyds kommun för brott. Om någon förtroendevald har utsatts för brottet är en förutsättning för polisanmälan på kommunens vägnar, att den förtroendevalda ska ha utsatts i sitt kommunala uppdrag i fullmäktige, fullmäktigeberedning, styrelse, nämnd och utskott. Kommunstyrelsen får besluta om delegation.

Dessa punkter hindrar inte att polismyndigheten kan kontaktas om en akut situation uppstår. Dessa punkter hindrar inte någon person, eller något politiskt parti, från att göra en egen polisanmälan, även mot en förtroendevald.
